

Özcan Akyol

TURIS

2016 Prometheus Amsterdam

OKTOBER 1992

De andere kinderen moesten bidden, daarom wandelde ik naar huis.

Onze gordijnen waren half dichtgetrokken en beschermden het televisiescherm tegen het zonlicht. Ik gooide mijn rugzak op de stoffen stoel, nam een mandarijn uit de fruitmand en negeerde Turis en zijn vriend op weg naar de vlizotrap. Ik had de deurklink in mijn hand en voelde lichte euforie, want voor het eerst in tijden hadden ze me gewoon met rust gelaten, maar precies op dat moment stamelde hij alsnog mijn naam, gevolgd door een lange boer.

‘Kom hier,’ zei Turis. ‘Laat me dat racket zien waarmee je al de hele week speelt.’

Ik liep terug naar de woonkamer. Turis en zijn vriend zaten in exact dezelfde houding, comfortabel achteroverleunend met een arm op de rugleuning en met een sigaret in hun mond. Er stond een fles vieux van Floryn op tafel, de geluiden van de mensen op de televisie werden overstemd door een kakofonie van kreten op het binnenplein, waar de Nederlandse kinderen dankzij het gebed een mogelijkheid hadden gevonden om zich te verzamelen. Voor wij in deze stad kwamen wonen was het hun terrein. Nu waren ze in de minderheid.

‘Het zit in mijn rugzak. Ik heb het vanavond nodig tijdens het toernooi.’

‘We gaan dat ding heus niet opeten,’ antwoordde hij. ‘Pak het even.’

Ik trok de rits van mijn rugzak open en staarde naar de gekleurde schriften en het etui, daaronder lagen proppen papier, elastiekjes en

verbrokkelde stukjes gum. Het handvat van het tafeltennisbatje stak boven alles uit, als een schoorsteen op het dak van een huis.

De vriend van Turis heette Orhan. Hij was een man die altijd dronk en een weeë geur van zweet en alcohol verspreidde. Hij had een zwarte baard met gaten erin en er staken haren uit zijn neus. Niemand wilde met hem trouwen, daar roddelden mijn ouders elke week over, meestal in het bijzijn van visite die ook in de fabriek werkte.

‘Ik heb het batje van school geleend.’

Turis boog voorover en trok het uit mijn hand. Hij voelde aan het rubber, tikte op het hout en gaf het toen aan Orhan.

‘Waar gebruiken jullie dit voor?’ vroeg hij.

Ik legde hem uit wat tafeltennis inhield, vertelde over het schooltoernooi en kon mijn enthousiasme slecht onderdrukken, zodat er een uiteenzetting volgde over ons naderende avontuur. Ik mocht aan de derde tafel spelen, de andere jongens uit mijn klas waren iets beter, maar alleen gezamenlijk konden we de titel pakken, in eerste instantie door de poule te overleven, daarna volgden de finalerondes. We rekenden onszelf tot de kanshebbers.

‘Denk je dat het wat waard is?’ vroeg Turis. Ik zag aan de waterige ogen van Orhan dat hij dronken was, een verzameling spikkels ontserieerde zijn rode neus en wangen.

‘Geen idee,’ fluisterde Orhan, hees van de sigaretten. ‘Ik zal na-vraag doen bij een paar mensen. Laat dat maar aan mij over.’

‘Nee, het is van school en moet na het toernooi weer terug.’

Ik trok het snel uit de hand van die alcoholist en deed een stap naar achteren, op veilige afstand van Turis, die gelukkig niet boos werd maar een slok van zijn drank nam.

‘Die jongen is onbeschoft, hij praat als een machine.’

‘Hij lijkt op zijn moeder,’ verklaarde Turis, ‘die heeft ook geen manieren.’

‘Ik verstond de helft van zijn verhaal niet. Wat een spraakwater-val.’

Ik twijfelde of ik mijn rugzak op de stoffen stoel kon achterlaten.

‘Kan ik gaan?’ vroeg ik. ‘Ik heb honger.’

Turis knikte en maakte een wegwerpgebaar. ‘Ja, ingerukt mars, kleine jongen, we regelen de zaken met dat racket later wel.’

Orhan was een enge, onvoorspelbare man, die regelmatig dronken op straat lag, terwijl hij zijn roes uitsliep, of in harde klanken in een brabbeltaal tegen de vogels sprak. De meeste kinderen namen hem niet serieus, soms staken ze takken of steentjes in zijn neusgaten, maar bij mij trok het kippenvel over mijn hele lichaam bij een onverwachte confrontatie. Dan holde ik steevast de straat uit, of eigenlijk de hele wijk, zo snel en lang als ik het volhield, totdat ik me ergens in een onbekende steeg buiten adem kon verstoppen.

Ik liep met het batje naar de keuken en drukte een kus op de wang van mijn moeder.

‘Vanavond hebben we een belangrijk toernooi. We kunnen kampioen worden.’

‘Op zondag?’ vroeg ze. ‘Nou goed, maar ik wil niet dat je in de blubber gaat staan, of dat jullie de hele tijd over straat rollebollen, die zandkorrels zijn niet goed voor onze wasmachine.’

‘Nee, nee. Het is in een overdekte zaal, met een tafel en een net.’

‘Als je maar vóór het donker thuis bent, daarna lopen er dronkaards op straat.’

‘Ze zitten ook in de woonkamer, mama.’

Mijn moeder legde een wijsvinger op haar lippen en keek me streng aan.

‘Ik leg dit ding onder de wasbak, tussen de wasproducten. Je mag deze verstopplek aan niemand verraden, want anders pakken ze het af. Beloof je dat?’

Ik plaatste het batje achter de rioleringsbuis.

‘Rare knul, geen zorgen. Ik zal niets zeggen. Ik roep je zo voor het eten.’

Ik ging met de mandarijn via de achterdeur en de smalle gang naar het binnenplein, dat meteen na het gebed weer was volgestroomd, overal zag ik de kinderen uit onze buurt, van wie de meesten achter een sponsbal aan renden en door elkaar heen schreeuwden.

Mijn beste vriend Ata klemde de bal tussen zijn enkels en pro-

beerde springend vooruit te komen, wat een paar meter goed ging, tot mijn broer Mevlut hem een trap tegen zijn kont gaf, een actie waardoor hij vooroverviel.

De twee kemphanen kregen woorden met elkaar, vuisten vlogen door de lucht, eerder machtsvertoon dan een daadwerkelijk verlangen naar ruzie, want uiteindelijk werden ze eenvoudig door de rest tot bedaren gebracht, onder het toeziend oog van de Nederlandse buurtbewoners, die zich chagrijnig neerlegden bij ons numeriek overwicht.

Ik zocht een rustig plekje en ging op de grond zitten, met mijn knieën hoog opgetrokken, zonder een aankondiging of groet. Ik pelde de mandarijn.

‘Waarom doe je niet mee?’ vroeg Ata. Hij legde zijn handen op zijn onderrug en hijgde een beetje uit. Er zaten scheuren in zijn broek, vooral ter hoogte van de enkels.

‘Ik wil niet moe worden. Vanavond hebben we dat toernooi.’

‘Dat is waar ook. Denk je dat ik mag meerijden? Ik kan supporter zijn.’

‘De meester heeft een kleine auto,’ loog ik. ‘Er is volgens mij geen plek meer.’

Ata knikte begrijpend, krabde aan zijn voorhoofd, en nog vóór hij daarmee klaar was, dook hij op de bal, in een wilde poging hem te onderscheppen. Hij torpedeerde een klein donker meisje dat ik niet kende. Ze viel op de grond en hilde de straat bij elkaar.

‘Eigen schuld,’ verklaarde Ata. ‘Dit spel is alleen voor jongens.’

Niemand ontfermde zich over haar en een paar minuten later, nadat ze begreep dat ze geen aandacht kreeg, droop ze af en verliet ze de straat, vloekend in een vreemde taal. De klanken waren eigenaardig, er zaten geen klinkers in. Ik dacht dat ze Afrikaans of Arabisch was, want verderop had de gemeente tijdelijk een asielzoekers-pension ingericht, misschien hoorde ze bij een van die families. Volgens Turis aten ze mensenvlees.

De kleine goederentrein reed de straat in, dat deed hij een paar keer per maand, een schema kon ik niet ontdekken. De zwartgrijze rook knalde uit een pijp, zoals de warme damp iedere ochtend uit de

fluitketel bij ons op het fornuis. De vieze locomotief minderde vaart rond het binnenplein en tussen stapels grindzand stond een klein mannetje. Hij droeg zijn pet ver over zijn hoofd, zodat we amper zijn gezicht konden zien.

‘Mogen we snoep?’ schreeuwde Ata. De machinist deed alsof hij de vraag niet had verstaan, maar de trein stond al bijna stil, veel kabaal was er niet meer.

‘Geef wat snoep, meneer,’ riep Mevlut.

De andere kinderen verzamelden zich rondom de trein, als een bende suikerverslaafde junks die een potentiële dealer verwelkomde. Ik bleef rustig op mijn plek zitten en kneep een paar keer in mijn tenen. Ze deden pijn, iedere keer voelde ik een steek, alsof de kootjes zouden breken. De nagels sneden in het vlees, door verkeerde groei.

De man stopte twee handen in zijn werkoverall, met een logo van Sensora erop, en zei dat we beleefder om het snoep moesten vragen, dan zou hij ons misschien trakteren. Ik deed mijn schoenen uit en zag meteen rode plekken in mijn witte sokken, die ik daarom ook maar afrolde, heel voorzichtig, zodat het geen pijn zou doen.

‘Ik wil dat jullie allemaal op jullie knieën gaan zitten,’ zei de man. ‘Dan geef ik misschien wat snoep, anders bekijken jullie het maar. Ik moet ook werken voor mijn poen.’ De meeste kinderen gehoorzaamden, alleen Mevlut en Ata twijfelden, daarom bleven ze in een rare buiging staan kijken, een houding die het midden hield tussen staan en zitten. ‘Die twee brekebeentjes moeten ook meedoen.’ Hij wees naar mijn broer en beste vriend. Gelijktijdig drukten ze hun borst vooruit.

‘We zijn uw slaaf niet.’

‘Ga maar anderen pesten,’ vulde Mevlut aan. ‘Vuile racist.’

De man voerde een handeling uit waardoor de locomotief met veel geluid in beweging kwam. Teleurstelling maakte zich meester van iedereen. Ata rukte een loszittende steen uit het plein en smeed die tegen een wiel. De andere kinderen raakten geïnspireerd, grepen alles van de grond wat ze konden vinden, van lege drinkpakjes tot de schillen van mijn mandarijn, en bombardeerden de man met de viezigheid van de straat. Hij pareerde de aanval met een stortvloed aan scheldwoorden en verdween uit de wijk. Er heerste een uitgela-

ten sfeer toen hij weg was, de kinderen gaven elkaar high fives en bleven opgewonden praten. Ata wandelde weer naar mij.

‘Waarom hielp je niet?’ Ik wees naar mijn tenen. De zwellingen waren rood en dik, sommige nagels hadden een melkwitte kleur gekregen.

‘Ik moet voorzichtig zijn. Vanavond is dat toernooi en als ik nu te veel beweeg, kan ik straks waarschijnlijk niet meer lopen.’ Hij kwam naast me zitten, boog zijn hoofd en bestudeerde met een ernstig gezicht mijn voeten.

‘Dat ziet er niet goed uit, vriend. Ik denk dat je naar een dokter moet, die nagels groeien zo in het vlees.’ De anderen hadden hun spel hervat. Het werd koud op het plein, de kille lucht blies op mijn blote voeten, maar ik bleef gewoon zitten, omdat ik voelde dat ik me buiten kon ontspannen. ‘Waar komt dat bloed vandaan?’

‘Ik weet het niet,’ loog ik. ‘Ik heb het al sinds mijn geboorte. Mijn moeder zegt dat ik als baby bijna elke dag moest huilen van de pijn.’ Ata ging nog dichter bij mijn tenen zitten en bekeek ze als een museumstuk dat je niet mag aanraken.

‘Jij hebt ook van die rare knokkels, die heb ik nooit eerder gezien. Volgens mij hoort dat niet. Echt, je moet naar een dokter.’ Ik legde mijn handen over mijn voeten, zodat hij zijn onderzoek moest staken, het had lang genoeg geduurd.

‘Dat donkere meisje ging hard huilen. Ben je niet bang dat ze haar vader roept?’

‘Laat maar komen,’ zei Ata. ‘Ik sla die hele familie in elkaar. En als ze met te veel mensen zijn, of als ze wapens hebben, haal ik mijn vader en ooms op.’ Ik keek naar mijn afgetrapte schoenen, die aan alle kanten waren versleten. De kapotte veters en de gaten in de zolen vond ik niet zo erg, die veroorzaakten het probleem niet, het euvel zat hem in de maat. De schoenen waren eerder door mijn broers gedragen en toen hun voeten groeiden, moest ik ze overnemen, zoals dat bij alle kledingstukken bij ons thuis ging. Bij de truien en broeken vormde dit roulatiesysteem geen bezwaar, maar mijn voeten groeiden veel sneller dan die van mijn broers, dus elk jaar droeg ik te kleine schoenen, met hamertenen tot gevolg.

‘Gaan jouw ouders nog kinderen maken?’ De vraag sloeg nergens op. Ik wilde Ata gewoon afleiden, hij moest me niet meer ondervragen.

‘Als Allah het toestaat. Ik zou een klein broertje willen, dan leer ik hem vechten en voetballen. Een grote familie is gezellig. Je voelt je nooit alleen.’

‘Ja, dat lijkt mij ook mooi.’ Ik trok mijn sokken weer aan. De pijn schoot door mijn been, alsof er een hoogspanningskabel onder mijn huid werd getrokken.

Er reed een knalrode sportwagen door de straat, op zoek naar een parkeerplek. Ata sprong overeind en rende naar de auto, de nieuwe aanwinst van zijn jongste oom, die berucht was in onze buurt omdat hij geen werk had maar wel altijd met dure spullen thuiskwam. Soms deelde hij biljetten van vijftwintig gulden uit, zonder duidelijke reden, daarom stuiterde iedereen om hem heen op de spaarzame momenten waarop hij zich vertoonde.

‘Zullen we naar huis gaan?’ vroeg Mevlut. Hij stak een hand uit, het zweet stond in zijn oksels. De bijeenkomsten op straat hielden op als iemands moeder uit het raam riep dat het eten klaar was, of als het zo erg ging schemeren dat we elkaar bijna niet meer konden zien. Het vertrek van een persoon betekende het einde van de samenkomst.

‘Mijn tenen doen erg pijn,’ zei ik. ‘Vanavond is het tafeltennistoernooi bij Swift.’

‘Dat weet ik ook wel. Maar hoe ga jij helemaal naar de Rielerenk?’

‘We moeten om zes uur verzamelen voor het schoolgebouw. De meester brengt ons met de auto. Hij is ook de trainer.’ Mevlut hurkte neer en keek net als Ata eerder met een serieuze blik naar mijn tenen. Ik kreeg het gevoel dat ik een laboratoriumdier was.

‘Ik snap eerlijk gezegd niet hoe je überhaupt met zulke voeten kunt lopen.’

‘Het komt door die klotedingen,’ ik wees naar de schoenen, ‘daardoor zijn mijn poten misvormd. Ik zou willen dat ik een nieuw paar kreeg, een in mijn eigen maat, het hoeft niet van een beroemd merk te zijn.’ Ik drukte een hand tegen de muur en richtte me op.

‘Je moet niet zo zielig doen. En laat niemand merken hoe die pijn aan je tenen is ontstaan, ze zullen er toch niets van begrijpen.’

‘Dat ben ik ook niet van plan.’ Ik raapte de schoenen van de grond en liep op blote voeten naar huis. Vlak voor de deur vertelde ik dat Orhan op de bank zat, een waarschuwing die mijn broer ter harte nam; hij vluchtte meteen naar boven, zonder gedag te zeggen.

In de keuken roerde mijn moeder in een pan soep. Ik trok een stoel naar achteren en nam plaats op de rand, op ongeveer een meter van het fornuis en de wasbak. Ik herinnerde me plotseling de woorden van de meester, die ons had verteld dat we er verzorgd moesten uitzien, omdat het *Deventer Dagblad* een reportage van het schooltoernooi zou maken, en er zou ook een fotograaf aanwezig zijn. De zenuwen borrelden in mijn buik, een lichte paniek sloeg toe. Turis knipte ons haar altijd, maar hij was nu aan het drinken, daarom kon ik alleen wat van zijn brillantine in mijn krullen smeren, andere opties waren er niet.

‘Waarom heb je geen schoenen aan?’ vroeg mijn moeder. Haar handen zaten ondertussen in het keukenschort en ze keek me met grote, bloeddoorlopen ogen aan.

‘Ik heb weer last van die rare bulten op mijn tenen en er zijn een paar nagels in het vlees gegroeid.’ Ze trok een la open en pakte er een nagelknipper uit. Ik moest volledig op het zitvlak van de stoel zitten, zodat ze er eenvoudig bij kon, mijn voet op haar schoot leggen en even flink zijn. In de woonkamer hoorde ik de nieuwslezer sneller dan normaal praten. Het item ging over een vliegtuig dat was neergestort in Amsterdam, Turis en Orhan kreunden af en toe door de berichtgeving. Op die manier uitten ze hun verwondering en betrokkenheid.

‘Arme jongen,’ fluisterde mijn moeder. ‘We hebben je tenen verpest.’

‘Worden ze niet meer normaal, mama?’

‘Jawel, later, als je wat ouder bent, dan komt alles goed.’

‘Hoelang moet ik daarop wachten? Ik wil ook gewoon kunnen voetballen.’

‘Ik denk ongeveer vijf jaar, tot je dezelfde maat als Turis hebt.’

Het was priegelwerk. Heel voorzichtig groef mijn moeder in het vlees en na veel pogingen vond ze een stuk nagel dat voor ontstekingen zorgde. Ze knipte het uit mijn tenen. Er zat henna op haar hoofd, een overblijfsel van het verven. Ik beet op mijn kaken en dacht aan de slagen die ik later op de avond moest maken. Op de achtergrond klonk nog steeds het verslag van de televisie, die nu harder stond, een ooggetuige vertelde met een vreemd accent over het vliegtuig waarvan brokstukken op een flat waren neergestort.

De avond viel snel in oktober, vóór het eten was de zon al onder. Ik zag het silhouet van een buurman op de achtermuur. Wild krijsende vogels trokken over de huizendaken. Andere etensgeuren zweefden door de atmosfeer. Hoe kon ik voor het donker thuis zijn? Daar had mijn moeder niet over nagedacht.

Ik keek naar de wandklok. Er zaten stoom en condensdruppels op het beschermglas, afkomstig van de hete pan soep. De wijzers lieten na enig puzzelwerk zien dat ik me over een paar minuten op het schoolplein moest melden, samen met mijn teamgenoten.

Het was de eerste keer van mijn leven dat ik daar alleen heen zou fietsen, en dat op een zondag én op een raar tijdstip, waarop ik normaal gesproken thuis op de bank televisiekeek.

Ik vroeg me af of ik zo lang wakker kon blijven, want er waren dagen dat we rond acht uur naar bed werden gestuurd, en het toernooi duurde tot veel later. Als ik maar geen slaap kreeg tijdens een wedstrijd.

‘Heb je mijn trainingsbroek en schoolshirt gewassen?’

‘Alles ligt op je bed. Ik heb ze ook even gestreken.’

Mijn moeder trok de sokken strak om mijn voeten en bood steun toen ik van de stoel kwam. De pijn was voorlopig verdwenen, maar ik zag geen reden tot opluchting. De echte test zou straks plaatsvinden, in de gang, als ik mijn schoenen opnieuw moest aantrekken.

Voor ik uit de keuken liep, kreeg ik drie pleisters. Mijn moeder zei dat ik ze moest meenemen en dat ze van pas konden komen als mijn tenen weer gingen bloeden.

Turis en Orhan zaten nog steeds in dezelfde houding. Ik kon bij-

na geen verandering in de woonkamer ontdekken – alleen de inhoud van de fles vieux was gehalveerd en er stonden borden met kruimels op de tafel. Ze hadden weinig aandacht voor mij en staarden als zombies naar beelden die op het journaal werden vertoond. Een donkere man vertelde over wat hij had gezien. Hij wreef telkens zenuwachtig over zijn wang.

‘Wat zegt hij, Turis?’ vroeg Orhan.

‘Dat vliegtuig is in zijn wijk gevallen.’

‘Wat een ellende. Allah behoeft die mensen voor nog meer tegenspoed.’

Hij greep de hals van de fles en schonk zowel Turis als zichzelf nieuwe vieux in. De drank werd met cola aangelengd, tot aan de rand, daarna klonken ze, hun blikken op de televisie gericht.

Ik rende naar onze slaapkamer, die naar fris gewassen linnen rook. We moesten hem met zijn drieën delen. Mevlut lag op zijn bed en bladerde in een *Donald Duck*. Hij keek me niet aan toen ik me omkleedde, maar lachte af en toe om een grap in het boekje, dat hij zo te zien uit de bibliotheek had geleend of gestolen. Ik wist niet waar Serdar uithing. Mijn oudste broer kon in het huis zijn zonder dat wij het wisten. Hij verschulde zich altijd in hoekjes, soms lag hij zonder reden onder een bed.

De trainingsbroek zat lekker om mijn benen en op het witte shirt prijkte het logo van onze basisschool. De combinatie zag er professioneel en stoer uit.

Ik voelde sterker dan de dagen hiervoor dat ik het toernooi wilde winnen, niet alleen voor de prijs en de eer, maar ook zodat de fotograaf van het *Deventer Dagblad* ons op de foto zou zetten. De eerste pagina van mijn plakboek was leeg, die had ik voor een bijzonder moment bewaard, en een afbeelding in de krant overtrof al mijn fantasieën.

Ik stopte de drie pleisters in mijn broekzak en verliet de kamer, zonder een bemoedigend woord van mijn broer, die in zijn eigen wereld zat. Hij bezat het talent om zich volkomen af te zonderen, letterlijk en figuurlijk, soms bivakkeerde hij minstens een halfuur op het toilet, zonder dat iemand wist wat hij daar uitspookte.

Er lag een rode pot Brylcreem in het reistasje van Turis, dat hij altijd in de andere kamer in de kledingkast verstopte, op de onderste plank. Ik schroefde het deksel los en masseerde het glibberige spul in mijn kroeshaar, net zo lang tot mijn hoofdhuid ging jeuken.

De geluiden van de televisie vulden het hele huis, waardoor het eenvoudig was om beneden onopgemerkt langs die sukkels naar de keuken te lopen, waar mijn moeder driftig een groot slagersmes in een krop sla stak. De spieren in haar gezicht stonden strak.

‘Ga even aan de kant. Ik moet het batje pakken.’

‘Waarom is je haar nat?’ vroeg ze. Ze wilde niet opzijstappen voor ze een antwoord kreeg. De punt van het mes wees dreigend mijn kant op. Er zaten krassen in het lemmet.

‘Ik heb er wat gel in gedaan. We moeten misschien op de foto voor de krant.’

‘Jongen, ben je gek geworden? Dat is heel slecht. Straks word je nog kaal.’

‘Turis stond ook een keer in de krant. Hij heeft glanzend haar op die foto.’

‘Dat is anders. Je vader is volwassen.’

‘Geen zorgen, mama. Ik stap vanavond meteen onder de douche.’ Ze schudde haar hoofd en gebaarde dat ik mijn gang maar moest gaan. Gelukkig lag het batje gewoon op zijn plek.

‘De soep is bijna klaar. Je hebt nog niets gegeten.’

‘Dat zou me van de spanning toch niet lukken.’ Voor ze aan een preek kon beginnen, glipte ik via de achterdeur naar buiten, waar het nog kouder was dan vanmiddag, een ijzige windvlaag deed me huiveren. Ik haalde mijn fiets van het slot en reed naar het centrum, met het batje in mijn hand.

Voor het grote schoolplein in de Bagijnenstraat stond een plukje mensen. De meester leunde tegen de motorkap van een zwarte auto, hij rookte een sigaret en praatte met Ramon, die aan de tweede tafel zou spelen. Carlos zat op de bagagedrager van zijn fiets. Hij was een Spaans gastarbeiderskind dat in amper één schooljaar tijd vloeiend Nederlands had leren spreken. Eigenlijk had hij álles binnen een

paar dagen onder de knie; dat gold ook voor tafeltennis, en daarom mocht hij onze school aan de eerste tafel vertegenwoordigen. Ik liet mijn fiets tegen het hek vallen en zette hem op slot, het metaal echoede als een spookhuisgeluid.

‘Precies op tijd,’ zei de meester. ‘En je hebt je wedstrijdkleding al aan zo te zien.’

Hij keek op zijn horloge. Ik knikte, ging schaaachtig naast de auto staan en zag dat mijn klasgenoten plastic tassen meedroegen, vermoedelijk met hun outfit erin.

‘Heb je het nieuws van de vliegtuigcrash gehoord?’ vroeg Ramon.

‘Ja, mijn ouders keken naar het journaal.’ Ik dacht dat het intelligent zou overkomen.

‘Er zijn een heleboel doden gevallen,’ vertelde Carlos. ‘Een ramp.’

‘Hoeveel dan?’ Ik rilde omdat ik voelde dat ik niet oprecht was, eigenlijk liet die ramp me onverschillig en wilde ik meteen naar Swift, uit angst dat we te laat zouden komen.

‘Daar praten we morgen in de klas over,’ antwoordde de meester. ‘We moeten gaan.’

Hij doofde zijn sigaret en gooide hem in een prullenbak. Ik vroeg me af of hij dat ook zou doen als wij er niet bij waren; dan zou hij de peuk vast op de grond werpen.

In de auto spraken we amper met elkaar, de meester had de radio aangezet en luisterde naar het ingelaste journaal, dat deskundigen en verslaggevers aan het woord liet. Ramon zat voorin en legde zijn voet op het dashboard, iets wat ik nooit in mijn hoofd zou halen, maar blijkbaar vond de meester hem niet brutaal of onbeschoft. We reden na tien minuten voorzichtig een straat in, overal stonden bomen en struiken, in de verte brandde boven al het groen een wit neonlicht, dat bij de kantine van Swift hoorde.

We vonden een parkeerplek bij drie vuilniscontainers en stapten meteen uit. Swift was één groot betonnen blok, en vierkant, heel anders dan ik het me had voorgesteld – veel treuriger. Het pand werd afgeschermd door een doornhaag.

Ik idealiseerde wel vaker bepaalde plekken in mijn tomeloze verbeelding, daarom vielen veel uitstapjes in de praktijk tegen. Ik zette

een voet op de korrelige grond en begreep dat ik weer in de val van mijn fantasie was getrapt. De spanning voelde wél echt: mijn knieën knikten ongecontroleerd. De anderen liepen achteloos naar de voordeur van de kantine, waarachter de speelzaal zich bevond.

‘Ik ga even het wedstrijdschema opzoeken,’ zei de meester. Hij drukte een biljet van tien gulden in de hand van Ramon. ‘Koop jij even limonade voor iedereen, maar niets met prik erin. En bestel voor mij een bekertje koffie, zonder suiker, maar wel met melk.’ Ramon wurmde zich naar de bar, ging op een kruk zitten en zwaaide met het geld. Die jongen kende geen schroom, hij deed alsof hij elke avond in deze kantine stond.

‘Shit,’ sliste Carlos. ‘De Cees Wilkeshuisschool heeft Cambodjanen in hun team.’

‘Nou en, wij hebben een Spanjaard en een Turk.’

‘Nee, kneus. Daar gaat het niet om. Die Aziaten hebben dit spel zowat uitgevonden, volgens mij staat er bij al die gasten een tafel thuis waarop ze oefenen in hun vrije tijd. Ze krijgen het van hun ouders mee, zoals jou wordt verteld dat je alles met knoflook moet eten.’

‘Dat is niet waar. We eten ook vaak dingen met peterselie en uien.’

‘Ik maakte een grapje. Maar serieus, die spleetogen zijn de beste tafeltennissers van de hele wereld. Kijk even rond of je Chinezen ziet. Als zij meedoen zijn we echt kansloos.’

In de kantine krioelde het van de opgewonden kinderen, de begeleiding sjokte erachteraan. Dankzij de verschillende kleuren van de shirts kon ik de teams onderscheiden, veel overlap was er niet. Een aantal koppen herkende ik van mijn dagelijkse fietstochten door de stad. De meeste kinderen oogden ontspannen, hier en daar werden anekdotes verteld en er galmde een permanent gelach door de kantine. Het leek wel of niemand beseftte dat vanavond de strijd om het kampioenschap van Deventer plaatsvond.

‘Is dat een Chinees?’ Carlos taxeerde de jongen die ik aanwees.

‘Nee, hij is nep, een adoptiekind. Hij kan niets, volgens mij zit hij op hockey.’

‘En die gozer bij de deur dan?’ Ik zag zijn pupillen groeien.

‘Shitzooi. We zijn mooi de klos. Ik ken hem, hij moet altijd in het Chinese restaurant van zijn vader op de knop van de gokautomaat drukken als de rest van de familie aan het werk is. Ik weet dat hij heel goed kan tafeltennissen.’ Ramon kwam met de limonade en de koffie bij ons staan. Hij kon alle vier de bekertjes tegelijk dragen. Dat zou mij nooit lukken.

‘Weten jullie al wie onze tegenstanders zijn?’

‘Carlos zegt dat we tegen Chinezen geen kans maken.’ Ik nipte van mijn ranja en hoopte dat ze het gesprek met elkaar zouden voortzetten, zodat ik me in alle rust op mijn eerste wedstrijd kon concentreren. De meester kwam terug met een stuk papier. Hij vertelde dat we over twintig minuten tegen De Schakel moesten spelen, de kampioen van vorig jaar. Daarna pakte hij het wisselgeld en de koffie van Ramon aan. Na enig getreuzel vertrokken we naar de kleedkamer, die klein en koud was, overal hing kleding van andere mensen. We moesten het lokaaltje met vier scholen delen. Alle teams zaten in hun eigen hoek.

‘Goed, ik wil dat jullie lol gaan maken,’ zei de meester. ‘Geen onsportief gedrag.’

‘Hebben we een tactiek?’ vroeg Ramon.

‘Nee, probeer dat balletje telkens terug te slaan. Dan komen we al een heel eind.’

‘Kunt u zelf eigenlijk tafeltennissen?’ Carlos keek de meester aan terwijl hij zijn veters vastknoopte. Ik zat er besluiteloos bij, omdat ik mijn tenue al aanhad.

‘Nee, ik houd van voetbal.’ We liepen in een rij de zaal in. De speeltafels waren omsingeld door dranghekken, waarop de bedrijfsnamen stonden van lokale ondernemingen die het scholentoernooi sponsorden. Er was ook publiek, veelal ouders en zussen, een enkele keer maakte ik oogcontact met een mooi meisje en sloeg ik snel mijn blik neer, in de hoop dat ze niet merkte dat ik naar haar zat te loeren. Carlos, Ramon en ik deden de warming-up met elkaar, oefenden onze favoriete slagen, en na een paar minuten vertelde een omroeper dat we ons gereed moesten maken voor de eerste wedstrijd.

‘We kunnen van iedereen winnen,’ zei Ramon. Hij had een pep-talk in gedachten.

‘Behalve van Chinezen,’ antwoordde Carlos.

‘Hou je kop, man. Geen geouwehoer meer. Concentreer je op het spel. Laten we heel Deventer verrassen en die titel pakken. Dan worden we de helden van de school.’

‘Kom op, jongens,’ zei ik. Daarna liep ik naar de derde tafel.

Ik voelde de koude wind van het ventilatiesysteem op mijn blote armen, de motors snorden zachtjes vanaf het plafond. Aan de andere kant van de tafel stond een sullige jongen, een kop kleiner dan ik, van wie ik niet verwachtte dat hij kon tafeltennissen, hij leek me eerder iemand die erbij was gehaald omdat niemand anders wilde. Hij droeg een bril met een groot zilverkleurig montuur, de glazen waren dik en vies.

‘Wil je eerst even inslaan?’ vroeg ik.

‘Nee, meteen beginnen.’ Hij was botter dan ik hem in eerste instantie had ingeschat, wat helemaal nergens op sloeg, want meteen na mijn opslag werd duidelijk dat die jongen er niets van kon; de ene na de andere bal vloog om zijn oren, en als hij eens in de gelegenheid kwam om terug te slaan, belandde de bal naast de tafel. Door het gebrek aan tegenstand speelde ik op halve kracht. Ik hield de wedstrijden van Carlos en Ramon in de gaten, die op beduidend meer verzet konden rekenen. Er stond veel publiek aan hun kant. Ik meldde mijn overwinning bij de jury, voegde me bij de meester en ontving een schouderklop.

‘Dat heb je snel gedaan, jongen.’

‘Het was niet moeilijk. Volgens mij heeft die jongen een ziekte aan zijn ogen.’

‘Dat maakt niet uit. Alleen de overwinning telt. Als Carlos of Ramon wint, pakken wij de punten en dan hebben we meteen ons visitekaartje afgegeven. Klink ik als een trainer?’

‘Ja, meneer. Heel erg.’

Er druppelden steeds meer mensen de zaal binnen, de meeste ouders gingen rechtstreeks na de avondmaaltijd naar Swift, zodat ze hun kinderen konden aanmoedigen. Dat vertelde de meester, hij zei

dat het nog drukker kon worden en dat vorig jaar niet alle toeschouwers op het terrein pasten, waardoor sommigen buiten moesten wachten.

De fotograaf van het *Deventer Dagblad* paradeerde met zijn toestel om zijn nek langs alle wedstrijden. Op onverwachte momenten zakte hij door zijn knieën voor een kiekje; dat struise lichaam daalde in één keer omlaag, samen met de apparatuur die om zijn romping. Het maakte me zenuwachtig voor de volgende wedstrijd. Ik hoopte dat hij dan bij mij zou komen kijken en dat mijn tegenstander er deze keer wél normaal uitzag, anders zouden de lezers van de krant misschien denken dat we allemaal een lichamelijke beperking hadden. Ik kon voor een vriendelijk praatje op de fotograaf afstappen, maar dat durfde ik niet.

Carlos won zijn wedstrijd ook. Hij rende meteen onze kant op en balde een vuist. Een paar meisjes hingen over de afrastering en keken ons aan. Ik kreeg de indruk dat ze ons bewonderden, wij waren de stoere jongens, maar dat kon ook mijn fantasie zijn. Het duel van Ramon ging nergens meer om, toch bleef hij fanatiek doorgaan, misschien wilde hij met het potje in vorm komen. Hij won van zijn tegenstander en de jury noteerde onze overwinning op de kampioenen van vorig jaar op een immens krijtbord.

‘Ik ben trots op jullie,’ zei de meester. ‘Zullen we nu weer wat te drinken halen?’

‘Nee,’ riep Ramon. ‘Ik wil naar de andere teams kijken.’ Hij verdween in de menigte.

‘Die jongen heeft er zin in. En jullie dan?’

‘Ik ga op zoek naar de Chinezen,’ zei Carlos. ‘Even kijken hoeveel het er zijn.’

We verloren elkaar een kwartier uit het oog. Ik bleef al die tijd doelloos bij de voordeur staan, omdat ik geen alternatief zag, net zo lang tot de omroeper weer de naam van onze school riep. We moesten twee poulewedstrijden achterelkaar spelen.

We wonnen al onze partijtjes, net als de Borgloschool, die tot groot ongenoegen van Carlos over een trio rasechte Chinezen beschikte. Hij leek echt bang voor die knapen. De manier waarop zij

tafeltennisten, de professionaliteit en de techniek, ontsteeg alles wat ik eerder had gezien, dus ik begreep hem wel. De hele zaal wilde een glimp van hun duels opvangen. Ze werden een soort circusattractie, of een demonstratieteam, terwijl ze met iedereen afrekenden, zonder enige emotie te tonen, zelfs geen blijdschap.

Ik moest plotseling geeuwen, van de spanning of de vermoeidheid, dat wist ik niet, maar het herinnerde me aan de waarschuwing van mijn moeder.

‘Meester, hoe laat is het eigenlijk?’

Hij schoof de mouw van zijn trui opzij.

‘Bijna halfnegen. We moeten nog een wedstrijd in onze eigen poule spelen en dan is het afgelopen, dus ik denk dat je tegen tien in bed ligt. Daarom vraag je het toch?’

‘Ja,’ antwoordde ik, ‘ik moet op tijd thuis zijn.’

‘Nou, als je ouders boos worden, mag je mij inschakelen. Dan bel ik wel even.’

Ik wilde hem niet voor de duizendste keer uitleggen dat mijn ouders geen Nederlands spraken, dat zou hij onderhand zelf moeten doorhebben. Ze verschenen nooit op een ouderavond en als er eens een verplichte bijeenkomst op school was, een voortgangsgesprek of rapportbespreking, dan moest er altijd een tolk opdraven.

In brokken verdwenen mensen uit de massa, het barpersoneel begon met opruimen en veel teams waren al uitgespeeld. Een aantal jongens zou ik komend weekend weer zien, op de finaledag, de rest mocht het volgend jaar opnieuw proberen, tenzij ze naar de middelbare school gingen. We wonnen ook de laatste wedstrijd, onder het toezien van de fotograaf.

‘Plaatst u een mooie afbeelding van ons in de krant?’ vroeg Carlos. De man glimlachte onder zijn veelkleurige snor. Hij had bruine tanden en een stompe neus.

‘Eerst maar afwachten hoe jullie tijdens de finale presteren.’ Hij stak een hand in de lucht en verliet de zaal. Er stak een pakje shag uit zijn achterzak.

In de kleedkamer wilde Ramon eindeloos nabeschouwen, terwijl ik al op de drempel van de deur stond, een beetje in paniek over wat

mijn ouders zouden zeggen. De meester moest hem drie of vier keer aansporen om te douchen. Het enige wat uiteindelijk hielp was het dreigement dat we zonder hem zouden weggrijden, pas toen trok hij zijn kleding uit. Ik keek snel weg toen hij poedelnaakt over de blote tegels liep. Blijkbaar schaamde hij zich niet voor zulke dingen. Carlos was al lang klaar en bewoog zenuwachtig over de natte tegels.

‘We moeten op trainingskamp. Anders maken die Chinezen ons kapot.’

‘Wat heb jij toch met die lui?’ vroeg de meester. ‘Je houdt maar niet op over die jongens. Heb je in Spanje soms een trauma opgelopen of zo?’

‘U moet me serieus nemen. Deze jongens zijn een communistisch regime gewend. Ze zijn gedrild voor de sport. Ze spelen niet voor hun school, maar voor het complete gele ras.’

‘Ben jij niet te jong om over een communistisch regime te praten?’

‘Meester, dat werd ons in Spanje op school geleerd. Franco was een anticommunist.’

‘Je bent gewoon een watje,’ schreeuwde Ramon vanonder de douche.

‘Die Chinezen hebben van Mao geleerd dat ze als machines moeten werken.’

‘Hou nou maar je snavel,’ zei de meester. ‘Het is mooi geweest voor vandaag.’

Ik had geen flauw idee waar het gesprek over ging en vroeg me af of Carlos zich écht zorgen maakte, of dat hij gewoon aan ons wilde laten merken dat hij over veel kennis beschikte, iets wat hij in de klas ook vaak deed. Ik ijsbeerde door de kleedkamer; de angst voor mijn ouders kwam op de eerste plaats, maar ik wilde ook mijn broers over onze prestaties inlichten.

We reden terug. Voor het schoolplein zei de meester dat we onze fietslampen moesten aandoen en dat we onderweg naar huis voor niemand mochten stoppen, ook niet voor oude hulpeloze vrouwtjes. Ik racete door de Smedenstraat en over de Brink naar de Bergpoortstraat, stalde mijn fiets tegen de heg van het tuintje en schui-

felde via de achterdeur naar binnen. De lichten stonden nog aan. Mijn moeder zat in de keuken, voor haar op de tafel stond een glas ayran. Haar toegeknepen ogen voorspelden problemen. Ik gooide het batje onder de wasbak.

‘Waarom ben je zo laat?’ vroeg ze.

‘Ik kan er niets aan doen. We zijn door naar de finales. Goed, toch?’

‘Turis is ontzettend boos. Hij scheldt al de hele avond op je.’ Ze staaarde naar de tussendeur die naar de woonkamer leidde.

‘Misschien halen we ook de krant. Dan moeten we wel van de Chinezen winnen.’

‘Ga snel naar bed,’ zei ze. ‘Als hij wat zegt, moet je doorlopen. Oké?’

De keuken zag er opgeruimd uit, het vloerzeil blonk nadat het was gedweild en alle vaat stond in het droogrek. De afgelopen uren vergat ik mijn honger, door spanning, maar nu werd ik me weer bewust van alles wat er in mijn lichaam gebeurde, ook de pijn in mijn tenen keerde uit het niets terug.

Ik trok mijn schoenen uit en schoof ze onder de eettafel. Volgens de klok boven de deur was het vijf voor tien. Ik trok het deksel van de pan en zag dat er nog een bodempje modderachtige soep was overgebleven. De geur van knoflook kroop in mijn neus.

‘Die bewaar ik voor morgen,’ zei mijn moeder. ‘Je moet nu echt naar bed. Ik loop met je mee naar de trap.’ Ze schoof haar stoel naar achteren, de poten bleven in het zeil haken.

‘Ik heb kramp in mijn buik. Kun je de soep echt niet even opwarmen?’

‘Dan had je eerder thuis moeten komen.’

Ik boog mijn hoofd en opeens zag ik de enorme rode vlekken in mijn sokken. Tijdens de wedstrijden waren de nagels blijkbaar weer in het vlees gekropen. Ik vroeg mijn moeder of we de wonden niet moesten wassen en zei dat de lakens anders vies zouden worden, maar ze wilde niet luisteren, het enige wat haar bezighield was mij veilig naar bed te escorteren. Daardoor kreeg ik al snel in de gaten dat Turis slechtgehumeurd in de woonkamer zat en dat ik weer een

van zijn woedeaanvallen moest ondergaan. Televisiegeluiden klonken door in de keuken.

Ik hield mijn adem in. Er was altijd een gedachte waarmee ik me op dit soort spannende momenten wist te troosten, bijvoorbeeld wanneer ik van een dakje moest springen, tijdens het buitenspelen, of zoals nu, een paar seconden voor de confrontatie met Turis, namelijk: wat is het ergste wat er kan gebeuren? Ik zou echt niet doodgaan of zo. In het ergste geval moest er een ambulance worden gebeld, als ik wat kneuzingen opliep of botten brak, maar de hulpdiensten zouden me genezen. En dan? Dan konden we gewoon weer verdergaan met het leven.

‘Waar was je al die tijd?’ vroeg Turis. Hij klemde een sigaret tussen zijn vingers. Ik keek naar alles behalve zijn ogen – van zijn hatelijke blik werd ik altijd kortademig en bang. Het stukje plafond boven zijn hoofd was veel geler dan de rest van het schilderwerk.

‘Ik moest met school een tafeltennistoernooi spelen. We hebben al onze wedstrijden gewonnen en mogen door naar de finale van zaterdag. De meester is heel trots op me.’

Er zat geen druppel vieux meer in de fles, die toch op zijn oude plek stond, net als het lege glas van Orhan, van wie ik even dacht dat hij misschien op het toilet zat. Gelukkig bleek die angst onterecht. Turis dronk nu bier uit een blik en keek naar het journaal, dat nog steeds verslag deed van de vliegtuigramp. Ik zag donkere mensen huilen en schreeuwen.

‘We hebben jou gezegd dat je het niet laat mocht maken,’ zei Turis. Mijn moeder stond achter me, als een agente die een verdachte tijdens de rechtszitting moet bewaken.

‘Dat weet ik. Maar de wedstrijden liepen uit en ik kon echt niet halverwege vertrekken, want dan zouden we een man tekortkomen.’

Ik hoorde voetstappen op de bovenverdieping, een van mijn broers liep naar het toilet. De gordijnen in ons huis waren nog steeds dichtgetrokken. De kamer stonk naar zweet, scheten en alcohol, een misselijkmakend mengsel dat Turis en Orhan de hele dag hadden gebrouwd. Turis doofde zijn sigaret, greep de afstandsbediening en zette de televisie uit.